

**Jaarverslag 2018**

**Inleiding**

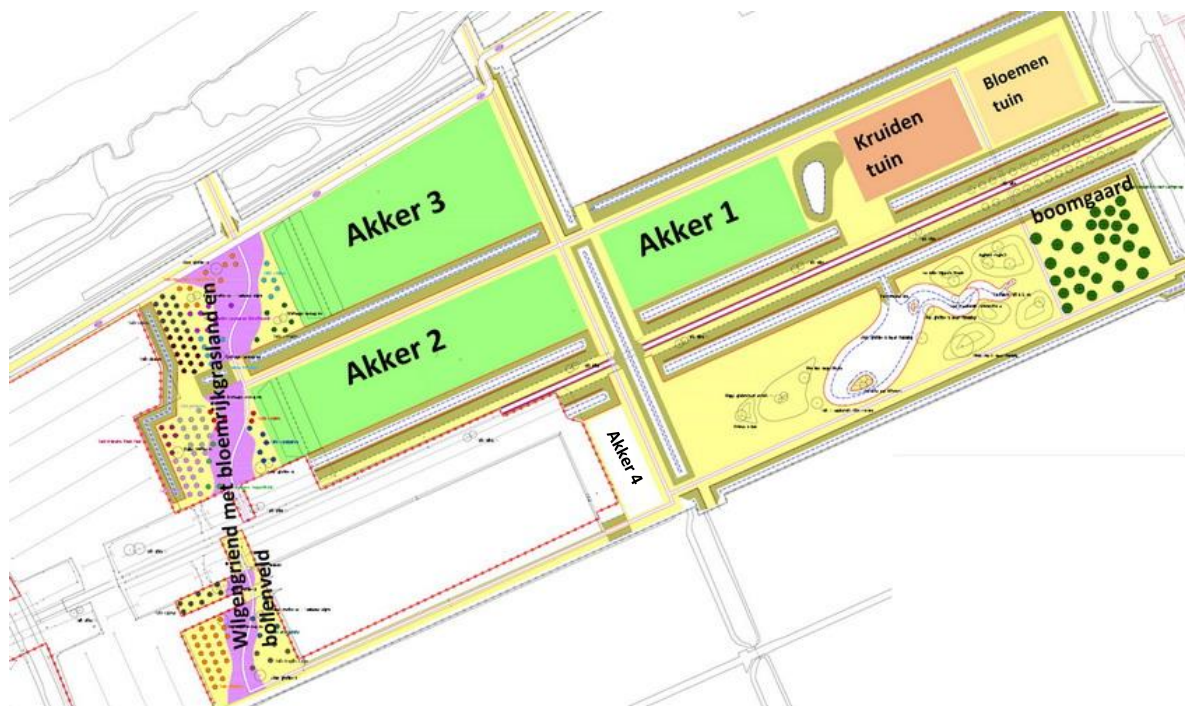
De Stichting Natuurpolders is opgericht in februari 2017 en is gevestigd te Zevenhuizen ZH. De Stichting stelt zich ten doel bij te dragen aan het herstel, behoud en versterking van de biodiversiteit en natuurwaarden van de polders in Zuid Holland. Het beheer van de Hennipgaarde was in 2018 de belangrijkste activiteit van de Stichting (zie deel A van dit verslag). Daarnaast werden er verschillende andere activiteiten ontplooid die worden beschreven in deel B van dit verslag.

**Deel A: Beheer van de Hennipgaarde in 2018.**

**A.1. Algemeen**

Eind februari 2018 hebben het Recreatieschap Rottemeren en de Stichting Natuurpolders een 5-jarige overeenkomst gesloten aangaande het beheer van een deel van de Hennipgaarde, een terrein van in totaal ca 9 hectare gelegen tussen het dorp Zevenhuizen en de Prins Willem Alexander roeibaan. In die overeenkomst is bepaald regelt dat het Recreatieschap het beheer en onderhoud van de volgende deelgebieden overdraagt aan de Stichting, namelijk:

- de natuurakkers (akkers 1, 2 en 3, zie kaart hieronder )
- de proefakker (akker 4);
- het bloemen- en kruidenveld;
- de paddenpoel;
- de wilgengriend, en
- de boomgaard.



De aanleg van de Hennipgaarde was pas in mei 2018 voltooid, waardoor de verschillende akkers en het bloemen- en kruidenveld (te) laat zijn ingezaaid. Daardoor en door de extreem droge en lange zomer hebben de gewassen, planten en bloemen zich minder goed kunnen ontwikkelen dan het geval zou zijn geweest bij tijdige inzaai en normale weersomstandigheden.

## **A.2. Natuurakkers.**

De drie natuurakkers zijn elk ongeveer 0,5 hectare groot (zie de akkers 1, 2 en 3 op de kaart hierboven). De proefakker (akker 4) is ca. 0,1 hectare groot.

Het inzaaien van de drie natuurakkers was in 2018 nog de verantwoordelijkheid van de aannemer die de Hennipgaarde heeft aangelegd. De Stichting heeft wel kunnen aangeven welke gewassen er ingezaaid moesten worden. Om de kwaliteit van de grond te verbeteren hadden we gekozen voor groenbemesters, namelijk inkarnaatklaver op akker 1, gele mosterd op akker 2 en lupine op akker 3. Door de late oplevering van de Hennipgaarde en de droogte hebben deze groenbemesters zich onvoldoende kunnen ontwikkelen. De details per akker staan hieronder vermeld.

**Akker 1.** Door het late inzaaien (begin mei) en de daarna optredende droogte is de klaver, ingezaaid op deze akker, de eerste maanden maar heel weinig gegroeid. Pas nadat het vanaf begin september weer redelijk ging regenen, is de klaver nog behoorlijk gegroeid. De akker is tenslotte eind oktober door de Trekkervrienden uit Moerkapelle geploegd.

**Akker 2.** Medio mei werd de Gele Mosterd ingezaaid op deze akker, getroffen door een plaag van bladwesplarven. Binnen enkele dagen waren alle plantjes – toen 5 à 10 cm groot – van hun bladeren ontdaan. Begin augustus hebben we de akker door het loonbedrijf Van Dorp laten diepwoelen en begin september – toen het weer was gaan regenen – hebben we Bladrammenas ingezaaid als groenbemester. Die heeft het goed gedaan. Eind oktober is de akker door de Trekkervrienden geploegd.

Vervolgens zijn we in overleg getreden met het ecologisch adviesbureau Natuurbalans en het Louis Bolk Instituut over het gebruik van deze akker als '*pleegakker*'. Op een pleegakker wordt naast tarwe ook een mengsel van zeldzame/oude akkerbloemen en -kruiden ingezaaid, met het doel op deze akker een zadenbank van deze bloemen en kruiden te creëren, zodat ze voor verdwijnen uit Nederland worden behoed. Bovengenoemde instellingen verlenen advies over het juiste beheer van deze akker en monitoren de ontwikkeling en vermeerdering van deze bloemen en kruiden. Eind november hebben we dat bloemen- en kruidenmengsel en wintertarwe in deze akker ingezaaid.

**Akker 3.** De lupine werd pas begin juni door de aannemer ingezaaid, in feite te laat voor een voldoende lang groeiseizoen. Bovendien was inmiddels de 'grote droogte' ingetreden, waardoor de lupinezaden niet ontkiemden (op enkele uitzonderingen na). Het feit dat de (onder)grond van deze akker veel te hard en compact was doordat er tijdens de aanleg van de Hennipgaarde veel met vrachtauto's was gereden en de akker was gebruikt voor tijdelijke opslag van grond, heeft ook sterk bijgedragen aan het niet ontkiemen van het zaad. Begin augustus hebben we de (grotendeels onbegroeide) akker laten diepwoelen en begin september – toen het weer was gaan regenen – hebben we Gele Mosterd ingezaaid als groenbemester. Die heeft zich goed ontwikkeld en eind oktober is de akker door de Trekker vrienden geploegd.

**De proefakker.** Pas begin mei kregen we de beschikking over deze akker toen de optimale zaaiperiode (maart/april) al verstreken was. Toch hebben we nog aantal graansoorten gezaaid met het doel de bezoekers van de Hennipgaarde een beeld te geven van verschillende graansoorten. Door de intredende droogte zijn deze gewassen slecht opgekomen. Bovendien was de kwaliteit van de grond van deze akker niet goed: te harde grond en veel stenen. Evenals akker 2, hebben we ook deze akker begin augustus laten diepwoelen, gevolgd door inzaaien met Bladrammenas (begin september) en ploegen (eind oktober).

### **A.3. Taluds van akkers 2 en 3**

De westzijde van de akkers 2 en 3 is voorzien van een helling van 10% over een lengte van 10 meter (maximale hoogte van 1 meter). Wij noemen dat het 'talud', tijdens de inrichting van de Hennipgaarde aangelegd met het idee het parkeerterrein deels aan het gezicht te onttrekken. Vanwege het feit dat dat talud moeilijk machinaal te bewerken is en bovendien droogtegevoelig is, leek het ons een goed idee op deze taluds stinsen te poten en bloemen te zaaien. Deze bloemen vormen dan een mooie kleurrijke zoom aan het eind van de akkers; goed zichtbaar vanwege de helling. Na grondig frezen van deze taluds, hebben we daar begin december met een groep vrijwilligers ca. 5.000 stinsen gepoot en een bloemenmengsel ingezaaid.

### **A.4. Bloemen- en kruidenveld**

Eind april en begin mei hebben we hier ca. 1400 vaste bloemplanten en kruiden geplant en verschillende soorten bloemen en kruiden gezaaid. Vanaf het hoofdpad hebben wandelaars goed zicht op de tuin. Ze kunnen genieten van de kleurenpracht en ideeën opdoen voor de inrichting van hun eigen tuin. Bovendien beogen we met deze tuin ook de biodiversiteit op de Hennipgaarde te vergroten. Het is een bron van voedsel voor insecten en vogels. De hoofdstructuur van de tuin is nu aangelegd; vanaf 2019 gaan we de tuin verder uitbreiden.

Ter bestrijding van de droogte die in mei begon, hebben we een irrigatiepompje gekocht. Dankzij twee maal per week irrigeren hebben de planten de droge periode overleefd. Wel was er groeivertraging door de droogte, waardoor de planten pas echt goed gingen uitstoelen nadat in september weer voldoende regen viel.

### **A.5. Paddenpoel**

In 2018 zijn er nog geen speciale werkzaamheden verricht of activiteiten ontplooid t.a.v. de paddenpoel. Eerst moet er op natuurlijke wijze vegetatie gaan groeien in de poel.

### **A.6. Wilgengriend**

De aannemer had de wilgenaanplant in de griend niet volgens bestek uitgevoerd. Hij had slechts een beperkt aantal van één soort geplant, terwijl er een veel groter aantal van verschillende soorten geplant had moeten worden. Bovendien had de aannemer de stinsen nog gepoot, zoals in het bestek aangegeven. De Stichting heeft aangeboden de uitvoering van het gewenste plan (een interessante wilgengriend met veel soorten en stinsenbollen met bloemrijk grasland) inclusief het bijbehorende budget over te nemen, waarmee zowel het Recreatieschap als de aannemer hebben ingestemd.

Begin december hebben we een aantal stroken grond twee maal laten frezen waarna er met de hulp van vrijwilligers 25.000 stinsen zijn gepoot. Voorts is de stinsenstrook ingezaaid met een bloemrijk graslandmengsel. Daarna zijn we eind december – met een groep vrijwilligers – begonnen met het planten van wilgentenen, een activiteit die doorliep tot in februari 2019. In

totaal zijn er ca. 1000 wilgentenen geplant (30 verschillende soorten). Bij ieder soort wordt nog een bordje met de soortnaam geplaatst (uit te voeren in 2019).

## **A.7. Boomgaard.**

In de boomgaard heeft de aannemer 28 fruitbomen geplant met de verplichting ze, indien nodig, regelmatig water te geven tot 3 jaar na de oplevering en eventuele dode bomen te vervangen door nieuwe. Tijdens de droogte in mei en juni, bleek de aannemer geen aanstalten te maken de bomen te irrigeren en de bomen vertoonden reeds duidelijke uitdrogingsverschijnselen. Nadat we een aantal keren alarm hadden geslagen is de aannemer begonnen met irrigeren en tenslotte hebben alle bomen de droogteperiode overleefd.

Het door de aannemer ingezaaide klaver/grasmengsel kwam vanwege de droogte moeilijk op gang, waardoor onkruiden aanvankelijk de overhand kregen. Met behulp van vrijwilligers hebben we de grootste concentraties onkruid verwijderd. Ook hebben we een aantal ochtenden schapen laten grazen, hetgeen ook goed was voor onderdrukking van het onkruid. Nadat het vanaf september weer goed is gaan regenen, heeft de klaver zich goed ontwikkeld.

## **Deel B: Overige activiteiten van de Stichting Natuurpolders in 2018.**

### **B.1. Beheer akker gelegen naast de Hennipgaarde**

In 2018 heeft de Stichting een akker van ca 1,7 ha gehuurd, die is gelegen tussen de Hennipgaarde en het Schelpenpad. Op die akker hebben we op biologische wijze zomertarwe geteeld (geen gebruik van kunstmest en bestrijdingsmiddelen). Grondbewerking en inzaaien is gedaan door de firma Van Dorp (loonbedrijf te Zevenhuizen). De tarwe is geoogst door de Trekkervrienden uit Moerkapelle met een oude maaidorser uit de jaren 50 van de vorige eeuw. De oogst bedroeg circa 6400 kg.

### **B.2. Baktarwe project**

De tarwe geoogst op bovengenoemde akker bleek van goede bakkwaliteit te zijn. Daarom zijn we een samenwerking gestart met "Korenmolen Windlust" in Nieuwerkerk aan de IJssel. Daar wordt de tarwe op traditionele wijze gemalen (400 à 500 kg per maand). Het meel verkopen we vervolgens aan bakkers in Rotterdam en Zuidplas en direct aan particulieren die er zelf brood van bakken. Ook het ASVZ Dagcentrum 'De Korenaer' in Nieuwerkerk, koopt een deel van het meel ten behoeve van haar bakkerij, theeschenkerij en winkel.

### **B.3. Herenweg.**

De Herenweg is een veel gebruikte wandel- en fietsverbinding tussen Moerkapelle en het Bentwoud. De berm langs die weg boden geen fraaie aanblik en de soortenrijkdom van de flora was niet groot. Daarom hebben we daar bollen geplant en een tweetal akkerranden ingezaaid met een bloemenmengsel. We kregen daarvoor een financiële bijdrage van de gemeente Zuidplas en de hulp van een grote groep vrijwilligers van Natuur en Vogelwacht Rotta. Ook hebben we met de kinderen van de groepen 8 van de Rehoboth school en de Keijzer school van Moerkapelle 'zaadbommetjes' gemaakt en in de akkerranden gegooid. Met dit projectje hebben we een aantrekkelijke verbinding gerealiseerd tussen het dorp Moerkapelle en het aangrenzende Bentwoud en tevens is de biodiversiteit vergroot.

#### **B.4. Promotie Stichting Natuurpolders en de Hennipgaarde**

Voor het zichtbaar maken van onze activiteiten hebben we diverse kanalen gebruikt: website, facebookpagina, Instagram en nieuwsbrief. De website hebben we zelf ontwikkeld en vervolgens up-to-date gehouden ([www.natuurpolders.nl](http://www.natuurpolders.nl)). Via Facebook verstrekken we informatie over onze activiteiten en interessante artikelen over natuur en biodiversiteit. Instagram hebben we tot nu toe voornamelijk in augustus gebruikt, toen we op dat medium een week lang onze activiteiten zichtbaar hebben gemaakt op verzoek van de actie 'Ook dit is de Rotte'. Voorts zenden we met enige regelmaat een nieuwsbrief naar mensen die zich hiervoor hebben aangemeld.

#### **B.5. Deelname aan andere activiteiten en externe contacten**

Op 1 september 2018 namen we deel aan het **oogstfeest in Zevenhuizen**. Voor het eerst was er een speciaal gedeelte ingericht als streekmarkt. We hebben onze activiteiten op de Hennipgaarde goed over het voetlicht kunnen brengen. We konden een kleine hoeveelheid bloemzaad en kruiden, die we hadden geoogst op de Hennipgaarde, presenteren en verkopen. Voorts hebben we de samenwerking met korenmolen Windlust en dagbestedingscentrum De Korenaer van ASVZ goed zichtbaar kunnen maken.

We hebben ook deelgenomen aan de **Duurzaamheidsmarkt van de gemeente Zuidplas**, een jaarlijks terugkerend evenement. We hebben daar uitleg gegeven over het beheer van de Hennipgaarde en onze activiteiten in bredere zin met betrekking tot vergroting van de biodiversiteit en lokale voedselproductie. Dit past allemaal goed in het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Zuidplas.

In november organiseerden we samen met de **molen Windlust in Nieuwerkerk** een feestdag. We hebben onze samenwerking – de molen maalt de door ons geproduceerde tarwe - onder de aandacht gebracht evenals onze activiteiten op de Hennipgaarde. Wethouder Jan Verbeek kwam langs en nam een pak meel in ontvangst.

In september hebben we **wethouder Jan Verbeek van de gemeente Zuidplas** een rondleiding gegeven over de Hennipgaarde. Hij heeft o.a. duurzaamheid in zijn portefeuille. Voorts zijn we in contact met het Vrijwilligersinformatiepunt Zuidplas voor het vergroten van onze naamsbekendheid in de gemeente en het werven van vrijwilligers.

In november waren we aanwezig op de **Welkomstmarkt van de Waldorfschool in Nesseland**. Deze vrije school opende onlangs haar deuren en benaderde ons omdat onze werkwijze aansluit bij het gedachtengoed van de vrije school. Voorts stonden we in december op een **kerstmarkt in Rotterdam Alexander**, in 2018 voor het eerst georganiseerd.

+++++